

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Onderstaande gegevens worden ingevuld door de organisatie/persoon die uiteindelijk ook de formele subsidieaanvraag zal indienen en tevens de subsidie op diens rekening ontvangt.

Naam organisatie: Wereldmuseum (Stichting Nationaal Museum van
Wereldculturen)
Contactpersoon:
E-mailadres:
Telefoonnummer:

Naam initiatief:

koloniaal erfgoed

Al voor helderheid: meertalige toegang tot

Totale kosten:	€135.133
Gevraagde subsidiebijdrage:	€100.133
Bedrag cofinanciering door derden:	€0
Bedrag eigen bijdrage:	€35.000
Inzet vrijwilligers in uren:	€0

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- ☒ Integrale benadering van cultureel erfgoed
- ☐ Archeologie
- ☐ Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed
- ☐ Cultuurlandschap
- ☐ Roerend erfgoed
- ☐ Mobiel erfgoed
- ☐ Immaterieel erfgoed
- ☐ Oral History
- ☒ Archieven
- ☐ Digital born erfgoed
- ☐ Andere vorm, te weten Klik of tik om tekst in te voeren.

2. Geef een korte omschrijving (maximaal 400 woorden) van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

Wereldmuseum beheert collecties die verzameld zijn in de koloniale periode of als gevolg van structuren en systemen die in de koloniale periode zijn ontstaan en doorwerken tot op de dag van vandaag. Deze collecties zijn van grote waarde voor zowel de brongemeenschappen die deze objecten voortbrachten als diasporagemeenschappen binnen de Nederlandse samenleving. Ze spelen een rol in het vormen en uitdrukken van identiteit, in het verwerken van trauma en in het vertellen van tot nog toe veelal onderbelichte geschiedenissen en verhalen. De objecten kunnen door hen worden ingezet om te leren leven met het (traumatische) verleden en te laten zien dat zij meer zijn dan bijvoorbeeld een gedwongen migrant. Wereldmuseum streeft daarom naar een zo groot mogelijke toegankelijkheid van deze collecties. Niet alleen in onze tentoonstellingen, maar ook in onze depots en online. Als partner in het Consortium Koloniale Collecties droegen we daarom in grote mate bij aan de ontwikkeling van de datahub Koloniale Collecties. Toch moeten we erkennen dat er nog altijd grote drempels worden ervaren door onderzoekers uit brongemeenschappen en diasporagemeenschappen. Hierbij vatten we het begrip onderzoeker breed op: het gaat niet per definitie om wetenschappelijk opgeleide onderzoekers maar juist ook om iedereen die op zoek gaat naar informatie in onze collectie. Voornaamste drempel is de Nederlandse taal waarin we onze metadata aanbieden en die door AI nog niet voldoende goed wordt vertaald naar het Engels en naar andere talen om recht te doen aan de zorgvuldigheid waarmee we onze woorden kiezen als we praten over het koloniale verleden. Een andere drempel wordt gevormd door de termenlijsten en thesauri die we gebruiken om de collecties te ontsluiten. Ze zijn gestandaardiseerd en komen voort uit Westerse wereldbeelden die hun oorsprong vinden in het koloniale tijdperk. De termen sluiten zelden aan bij de manier waarop bron- en diasporagemeenschappen zoeken in onze collectie. Om deze gemeenschappen toegang te kunnen geven tot onze collecties zodat zij deze kunnen gebruiken om hun eigen verhaal te onderzoeken en te delen in de gemeenschap, is het noodzakelijk deze drempels weg te nemen. Dit doen we door in gesprek te gaan met diverse gemeenschappen om het zoekgedrag te onderzoeken waarna we dit kunnen koppelen aan de door musea gehanteerde termenlijsten en met behulp van AI de koppeling kunnen maken tussen beide.

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

Het voorgestelde project onderzoekt welke termen gebruikt worden door brongemeenschappen en diasporagemeenschappen als het gaat om erfgoed dat voortkomt uit hun cultuur en hoe AI een rol kan spelen in het koppelen van deze termen aan bestaande metadata waarmee collecties worden beschreven. We ontwikkelen een toolkit voor semi-automatisch koppelen van zoektermen die door de gemeenschap worden gehanteerd aan de door instellingen gebruikte termen met behulp van Large Language Models (LLM). De toolkit wordt ontwikkeld in de context van een casestudy met de Colonial

Collections datahub, maar zal toepasbaar zijn op andere datasets die gebruikmaken van gestructureerde en ongestructureerde metadata, zolang deze beschikbaar zijn als Linked Open Data. Anders gezegd: dit project versnelt de toegang van mensen wereldwijd, uit brongemeenschappen en community's in Nederland en Europa tot deze grote hoeveelheid collecties. Om één concreet voorbeeld te noemen: studenten architectuur in Indonesië zien in onze collectie bijvoorbeeld hoe de bebouwing was.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:

- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
- de doelstelling, resultaten of producten.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

1. Houden van een zestal bijeenkomsten met verschillende diasporagemeenschappen in Nederland en een online bijeenkomst met vrijwilligers rond Coleccion Aruba en Wiki Aruba.
2. Analyseren van de gevoerde bijeenkomsten en opstellen van een termenlijst. Toetsen van de opgestelde termenlijst met vertegenwoordigers van de gemeenschappen.
3. Het ontwikkelen van een LLM-gebaseerd systeem dat zoektermen uit de gemeenschappen koppelt aan termen in metadata van erfgoedinstellingen, waarbij menselijke controle is ingebouwd om ook culturele aanpassingen te kunnen waarborgen.
4. Testen van de tool met vertegenwoordigers van de gemeenschappen en volgende iteratie van de tool.
5. Opstellen van een handreiking waarin zowel verslag gedaan wordt van de bevindingen uit de bijeenkomsten als de wijze waarop instellingen de tool kunnen toepassen.

Stap 1: Voor deze stap trekken we anderhalf jaar uit. De relatiemanager communities en een documentalist ontwikkelen gezamenlijk een gesprekstructuur voor de te houden bijeenkomsten. In de loop van 2026 en begin 2027 houden we 5 bijeenkomsten in de verschillende Wereldmusea met diasporagemeenschappen. Bijvoorbeeld mensen met wortels in Sudan, Afghanistan en Papoea. De relatiemanager bouwt hierbij voort op reeds door haar opgebouwde netwerken. De zesde bijeenkomst betreft een digitale bijeenkomst waarin we samenwerken met het recent opgebouwde netwerk ronde digitaal erfgoed in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Lokale erfgoed instellingen bouwen hier aan een netwerk van erfgoedvrijwilligers die we benaderen om met ons in gesprek te gaan over de wijze van zoeken naar erfgoed.

Stap 2: Het analyseren van de uitkomsten vindt tijdens dezelfde periode plaats. Door steeds een bijeenkomst te analyseren kan van de verzamelde input gebruik gemaakt worden om de volgende bijeenkomsten verder vorm te geven.

Stap 3: voor het ontwikkelen van een LLM gebaseerd systeem werken we samen met de VU, Faculty of Business Web and media, waarmee we ook samenwerken in het project Pressing Matter waarbij al veel ervaring werd opgedaan met metadata over erfgoed uit een koloniale context. Om capaciteit beschikbaar te stellen, zal Wereldmuseum voor een periode van 6 maanden een onderzoeker van de VU aanstellen die vanuit de VU wordt begeleid. Daarmee is dit project voor het museum een unieke gelegenheid om expertise in te huren op gebied van LLM, expertise waar we normaal gesproken niet over kunnen beschikken. Alle code die wordt ontwikkeld zal Open Source beschikbaar worden gesteld aan het veld via Github.

Stap 4: Voor het testen van de tool nodigen we enkele deelnemers uit die in de eerste stap deelnemer waren van de bijeenkomsten. Samen met een documentalist van het museum gebruiken zij de ontwikkelde tool. Daarbij wordt de deelnemer gevraagd naar de functionaliteit en zet de documentalist verkregen zoekresultaten af tegen handmatig verkregen zoekresultaten op basis van de kennis die de documentalist heeft van de collectie. Bevindingen worden gebruikt voor het aanbrengen van verbeteringen. Deze stap neemt 6 maanden in beslag.

Stap 5: Parallel aan de stappen 2 en 4 stellen we een handreiking samen waarin we de uitkomsten uit de bijeenkomsten delen en uitleggen hoe je de ontwikkelde tool kan inzetten bij het ontsluiten van metadata. Deze kennis zullen we voor verschillende doelgroepen beschikbaar maken. Enerzijds organiseren we met en ten behoeve van NDE een webinar om onze resultaten te delen en andere erfgoed-instellingen attent te maken op de beschikbare tool. Anderzijds zal er een terugkombijeenkomst zijn voor de betrokken communities om ook breed met geïnteresseerde

individue en groepen in te gaan op de mogelijkheden die er zijn. Dit is tegelijkertijd een manier om hen te bedanken voor de onmisbare rol die zij in het proces hebben.

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

2026

Q2-4

- 4 gesprekken met communities
- start analyse door documentalist

2027

Q1-2

- 2 community gesprekken
- Vervolg analyse door documentalist
- Ontwikkeling XX door VU onderzoeker

Q3

- Doorontwikkeling tool door VU onderzoeker

Q4:

- Kennisdeling:
 - o afsluitende bijeenkomst met communities
 - o webinar ten behoeve van de erfgoedsector om onze resultaten met hen te delen

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- ☐ Participatie in de volle breedte
- ☒ Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- ☒ Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

Mensen die gedwongen zijn te migreren of wiens familiegeschiedenis verbonden is met koloniale onderdrukking ervaren doorgaans gevoelens van verlies en hebben ervaringen die traumatisch kunnen zijn. Veelal zijn ze de verbinding met hun erfgoed of de fysieke connectie met hun land van herkomst noodgedwongen kwijtgeraakt. Materiële objecten in museale collecties kunnen voor hen extra betekenis hebben om dit stuk van hun identiteit te kunnen uiten of verder te onderzoeken. Juist etnografische collecties stellen deze mensen in staat opnieuw verbinding te maken met hun erfgoed en daarmee met hun zijn, met hun voorouders, hun (familie)geschiedenis. Deze mensen hebben misschien nog wel sterker dan anderen behoefte aan erkenning, aan het verbreden van hun persoonlijke verhaal voorbij het verhaal van de migrant of de gemarginaliseerde. Het verhaal over hun herkomst en de cultuur die daar bij hoort kunnen zij vertellen aan de hand van de objecten in onze depots. Om dit te kunnen doen, moeten zij beter in staat gesteld worden om te zoeken naar deze objecten. Dit project benadert erfgoed vanuit een andere behoefte: namelijk als instrument voor een proces van heling, waarbij het museum dienstbaar is aan de bezoeker. Tegelijkertijd stelt het een doelgroep die veel minder vaak een museum bezoekt in staat zich te verbinden met erfgoed. Dit proces geeft ook de objecten zelf een diepere betekenis en stelt het museum in staat ze beter te kunnen behouden, met meer context tentoon te stellen en daarmee een completer verhaal te kunnen vertellen.

8. Aan welke thema's en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de

Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief substantieel bij? Er zijn in principe meerdere thema's mogelijk. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

- ☒ Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- ☐ Democratische vernieuwing
- ☐ Dynamische leefomgeving
- ☐ Waarderen van erfgoed
- ☐ Meerstemmigheid
- ☐ Oral History
- ☒ Digitaal erfgoed
- ☐ Archieven
- ☐ Archeologie
- ☒ Caribisch Nederland
- ☒ Internationaal
- ☐ Erfgoedbewustzijn en educatie
- ☐ Ondersteuning erfgoedparticipatie
- ☐ Opleidingen
- ☐ Werkwijzen en wegwijzen
- ☐ Financiering erfgoedinitiatieven

Geef (indien meerdere thema's aangekruist) aan wat naar uw mening het hoofdthema van uw initiatief is. Bij de beoordeling wordt vooral naar dit thema gekeken.

Het hoofdthema is Internationaal omdat met dit project we het mogelijk maken om meerdere talen en andere termen te zoeken in erfgoed data. Daarmee openen we de collecties niet alleen voor diasporagemeenschappen, maar ook voor brongemeenschappen.

9. Omschrijf voor het hoofdthema (en - indien relevant - maximaal 2 andere thema's) hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken.

Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

Het hoofdthema is Internationaal. De tool moet een belangrijke bijdrage leveren aan het doorzoeken van erfgoeddata voor mensen die de Nederlandse taal niet beheersen. Binnen de context van etnografische verzamelingen zal het veelal gaan om mensen vanuit het buitenland of binnen Nederland maar met een migratieachtergrond die verbinding zoeken met de eigen cultuur of de cultuur van voorouders.

10. Omschrijf beknopt (maximaal 400 woorden) op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg.

Denk bijvoorbeeld aan bewustwording van een veranderopgave, systeemaanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of methodieken, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.

Onze digitale collectiesystemen komen voort uit de oude systemen op basis van inventariskaarten. Ze waren bedoeld om wetenschappelijke kennis over het object te borgen en informatie vast te leggen met betrekking tot het behoud van het object. Voordat informatie werd gepubliceerd, bewerkte en transformeerde de conservator de informatie. In onze digitale systemen wordt deze stap overgeslagen. Informatie uit de database wordt zonder veel tussenkomst of aanpassing online gepubliceerd. Onze methoden om te categoriseren en te beschrijven zijn ontwikkeld in de koloniale periode toen ook musea ontstonden. Ze zijn gebaseerd op het wereldbeeld en de stand van de wetenschap van dat moment. Vandaag de dag zijn ze nog altijd functioneel voor een erfgoedprofessional, maar weinig helpend voor mensen zonder relevante westerse (wetenschappelijke) opleiding. Bovendien zijn metadata en beschrijving altijd opgesteld in de eigen taal: het Nederlands. Het vinden van een oplossing om deze systemen te koppelen aan andere manieren van zoeken en andere talen, betekent een enorme structurele verbetering van de toegankelijkheid van zowel digitaal als fysiek erfgoed voor verschillende gemeenschappen.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken.

Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.

Etnografische musea en de bijbehorende collecties vinden hun oorsprong in de koloniale periode. Veel van de objecten zijn verzameld in de context van ongelijke machtsverhoudingen en een praktijk van extractie. Het Nederlandse beleid voor de omgang met dit type erfgoed gaat uit van de wens dit historische onrecht te herstellen. Ook voor Wereldmuseum is dit streven naar rechtvaardigheid van groot belang in alles wat we doen. Dit krijgt vorm in herkomstonderzoek met de mogelijkheid van restitutie, maar ook in samenwerkingen met gemeenschappen bij tentoonstellingen en uiteenlopende programma's. Toegang tot de objecten die de brongemeenschappen hebben voortgebracht voor de gemeenschappen van vandaag is daarbij essentieel. Die toegang begint bij digitale vindbaarheid.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

Wereldmuseum vormt een projectteam met daarin een specialist erfgoeddata van de VU, onze relatiemanager communities en een documentalist. Opdrachtgever van het project is het Hoofd Realisatie. Deze is ook opdrachtgever voor de Datahub koloniale collecties en verbindt het projectteam op die manier met het bredere netwerk van erfgoed data specialisten en het Netwerk Digitaal Erfgoed. De relatiemanager communities zet haar eigen relaties met diverse diasporagemeenschappen in om input te verzamelen en de tool te testen. Wereldmuseum heeft al een samenwerking met Coleccion Aruba en het erfgoedveld in het Caribisch deel van het Nederlands Koninkrijk. Ook dit netwerk wordt ingezet om input te verzamelen en te testen. Zij zijn bovendien een belangrijke potentiële gebruiker van de tool om Nederlandstalige erfgoedbronnen in het Papiamentto toegankelijk te kunnen maken.

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

De bijeenkomsten worden gehouden met vertegenwoordigers van een vijftal diasporagemeenschappen in Nederland en de erfgoedvrijwilligers op Aruba.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld.

Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc. De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

Na de zes bijeenkomsten delen we de inzichten die we hebben opgedaan in een blog op het FARO platform omdat we verwachten dat deze inzichten ook voor andere erfgoedbeheerders relevant zijn, ook wanneer je geen gebruik gaat maken van de ontwikkelen tool. Daarnaast worden de inzichten gedeeld via een terugkombijeenkomst met alle participanten die hebben bijgedragen. De onderzoeker die vervolgens aan de slag gaat met het ontwikkelen van de tool, schrijft vanuit het perspectief van de ontwikkelaar een artikel. Ook daar worden de opgedane inzichten uit de eerste fase meegenomen. Bij afronding van het project publiceren we weer een blog op het FARO platform, maar zetten we ook het

Netwerk Digitaal Erfgoed in om de tool bekend te maken bij het erfgoedveld. Voor het erfgoedveld organiseren we een webinar om de opgedane inzichten te delen en te laten zien hoe je de tool zelf kunt inzetten. Daarnaast publiceren we een handleiding of tutorial zodat het erfgoedveld ook op een later moment op weg wordt geholpen. Hierbij zetten we uiteraard ook onze eigen socials en nieuwsbrief in als middel om de bekendheid te vergroten.

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage).

Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is geweest.

Voor dit plan komen wij tot een begroting van in totaal €135.133. De dekking hiervan hopen wij te mogen bekostigen met steun vanuit deze Faro-regeling. Er is een eigen bijdrage voorzien van €35.000. Deze wordt onder andere gebruikt voor de financiering van de interne uren en ook voor de out of pocket kosten voor de verschillende te organiseren bijeenkomsten (live en digitaal). Voor dit plan zijn geen verdere financiers beoogd. Het project past echter in een breder scala van activiteiten die onze collectietoegankelijkheid (internationaal) moet vergroten. Hierbij steunen wij op subsidies en giften van andere instellingen zoals Metamorfoze (KB), Onsland (WO2NET/Oorlogsbronnen), het Mondriaan Fonds en het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Ingevuld door:

[Redacted signature]

Datum: 5 september 2025